

L'Oréal Baltic programmi „Naised teaduses“ tunnustuse pälvinud teadlaste südameasi on jätkusuutlikuma keskkonna edendamine

Tänavuse 6000 euro suuruse L'Oréal Baltic programmi „Naised teaduses“ auhinnatasuga tunnustatud Tallinna Tehnikaülikooli teadlane dr Maarja Grossberg ja Eesti Maaülikooli nooremteadur Lisandra Marina Da Rocha Meneses püüavad leida stipendiumi toel uusi võimalusi taastuvenergia efektiivsemaks ja loodusõbralikumaks tootmiseks ja rakendamiseks.

TTÜ materjali- ja keskkonnatehnoloogia instituudi teadlane dr Maarja Grossberg plaanib stipendiumi toel leida ja arendada päikesepaneelidele uusi keskkonnasõbralikke materjale ja tehnoloogiaid. Tema sõnul on taastuvenergiaallikate rakendamise kiirema kasvu kõige olulisemaks eelduseks just mitmekülgsed rakendusvõimalused. Ka hoonete fassaade ning aknaid saab edukalt päikeseelektri tootmiseks kasutada. Dr Grossbergi uurimisgrupp uurib ja arendab päikeseelementide tehnoloogiat ning selliseid materjale, mida saab targalt integreerida ehituselementidesse.

Dr Maarja Grossberg
Foto: Kaupo Kikkas

Eesti Maaülikooli tehnikainstituudi biokütuste labori nooremteadur Lisandra Marina Da Rocha

Meneses soovib aga L'Oréali stipendiumi toel leida viise teise põlvkonna bioetanooli tootmiseks jätkusuutliku ringmajanduse raames ning uurida erinevate toorainete, nagu väheväärtuslik puit, põhk ja muu sarnane materjal, kasutusvõimalusi biokütuste tootmisel. Tema sõnul puuduvad hetkel Balti riikide transpordisektoris taastuvad ja süsinikneutraalsed alternatiivid, mis oleksid valmis tööstuslikuks tootmiseks.

Lisandra Marina Da Rocha Meneses
Foto: Kaupo Kikkas

L'Oréal Baltic programm „Naised teaduses“ on ainus toetusprogramm Baltikumis, mis toetab naisteadlaste ametialast arengut ja nende jaoks oluliste eesmärkide saavutamist. Eestis on programmi koostööpartnerid UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon ja Eesti Teaduste Akadeemia.

Selle programmi raames antakse Eestis välja üks auhinnatasu kuni 40-aastasele doktori- kraadiga naisteadlasele oma uurimistöö elluviimiseks loodusteadustes, keskkonnateadustes, füüsikas või tehnikateadustes ning üks auhinnatasu kuni 33-aastasele naisdoktorandile oma uurimistöö lõpetamiseks neis valdkondades. Kokku laekus Eestist 22 taotlust, mida hindas Teaduste Akadeemia juurde moodustatud žürii.

Baltikumi programm on kasvanud välja ülemaailmsest „Naised teaduses“ programmist, mis loodi UNESCO ja L'Oreali koostöös 1998. aastal, et suurendada naisteadlaste arvu ja edendada soolist võrdõiguslikkust teadusmaailmas.

Lähemalt: www.forwomeninscience.com

UNESCO soovitus avatud õppematerjalide kohta

UNESCO ERKi kodulehel on nüüd kättesaadav avatud õppematerjale puudutava soovitus eestikeelne tõlge. UNESCO võttis selle soovitus vastu 2019. aasta peakonverentsil. Avatud õppematerjalid on mis tahes vormis või kandjal õppe-, õpi- ja teadusmaterjalid, mis on üldsusele kättesaadavad või mis on kaitstud autoriõigusega, kuid on avaldatud avatud litsentside all, millega on teistele tagatud tasuta juurdepääs ning õigus neid taaskasutada ja -mugandada, kohandada ja edasi jagada. Avatud õppematerjalid muudavad hariduse mitmekesisemaks ja võrdsemaks.

Põhjamaade ja Balti riikide vaimse kultuuripärandi võrgustiku veebiseminar

11. juunil peeti Põhjamaade ja Balti riikide vaimse kultuuripärandi võrgustiku veebiseminar. Võrgustik on avatud kõikidele huvilistele ning töö käib inglise keeles.

Seekord tutvustati mitme riigi koostöös UNESCO vaimse kultuuripärandi nimekirja esitatud taotlustega seotud kogemusi

korralduslikust, riigi ja kogukonna aspektist. Näideteks olid valitud 2020. aastal UNESCOle esitatud Põhjamaade ühistaotlus, mis tutvustab Põhjala laevaehitustraditsioonis laialdaselt tuntud klinkerplangutusega paati, kus plangud paiknevad katusekivide moodi serv serva peal, ning vaimse pärandi esindusnimekirja kantud Eesti, Läti ja Leedu laulu- ja tantsupidude traditsiooni.

Foto: www.vikingskibsmuseet.dk

Eesti poolelt tutvustas laulu- ja tantsupeo taotluse protsessi Sten Weidebaum Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutusest. Ühiselt arutati selle üle, milline mõju on riikide ühiskannetel vaimse kultuuripärandi hoidmisel riiklikul ja kohalikul tasandil. Kas ühiskanded aitavad kaasa kogukonna kaasamisele ja kas need toovad kaasa muutusi riikidevahelises koostöös? Mida me saame õppida ühiskannete protsessist, et tõhustada koostööd vaimse kultuuripärandiga seotud sidusrühmade vahel Põhjamaades ja Balti riikides? Grupiaruteludest tehakse kokkuvõtted ja need annavad sisendi võrgustiku järgmisteks seminarideks.

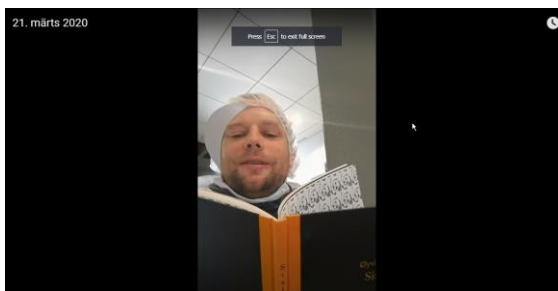
Põhjamaade ja Balti riikide vaimse kultuuripärandi võrgustiku eesmärk on jagada häid kogukondade praktikaid. Mitteametlik koostöövõrgustik korraldab regulaarseid kohtumisi, mis on avatud kõigile huvilistele ja sidusgruppidele, kes tegutsevad UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooni vaimus.

Lisainfot võrgustikuga liitumise kohta saab Eesti Rahvakultuuri Keskuse vaimse pärandi osakonnast.

UNESCO kirjanduslinnade kevad eriolukorras

Koroonakriis sai UNESCO kirjanduslinnade jaoks alguse just siis, kui oldi lõpusirgel suure ühisprojekti ettevalmistustega, ülemaailmse luulepäeva tähistamisega 21. märtsil, mis ülemöödunud aastast alates kuulub võrgustiku ühiste ettevõtmiste hulka. Tähistamine siiski päriselt ära ei jäänud – loovlinnadele kohaselt reageeriti kiiresti ja paindlikult ning mitu linna pakkus luulepäeval veebiprogrammi. Tartus toimuma pidanud kohvikute luuletuuri asemel kutsuti inimesi üles saatma ja postitama 21. märtsil ise salvestatud luulevideoid, kus loetakse kas oma või teiste autorite loomingut. Sündmuse Facebooki lehele kogunes päeva jooksul nii Eestist kui ka mujalt enam kui 80 luulevideot, millest ühte või mitut vaatas enam kui 5000 inimest.

Kuvatõmmis Øyvind Rangøy luulevideost

Veebisündmusi toimus Tartu kirjandusasutuste algatusel teisigi – aprillis algasid virtuaalsed kirjanduslikud teisipäevad, alguse said kodustele raamatukogudele keskenduvad veebisaated, 23. aprillil tähistati Eesti Kirjanduse Seltsi, kirjandusfestival Prima Vista ja Eesti Kirjanike Liidu koostöös raamatu ja roosi päeva ning mais, kui pidanuks toimuma Prima Vista, ühendati jõud Eesti Lavaluulega ning pakuti nädala vältel kirjanduslikku videoprogrammi.

Sarnaselt Tartuga on teisedki kirjanduslinnad pakkunud mitmesuguseid digitaalsündmusi ja kampaaniaid ning uudest olukorrast tingituna on algatatud ka koostööprojekte. Melbourne lõi Facebooki-grupi Work In Progress, kus kirjanduslinnade kirjarahvas saab tutvustada tekste ja teoseid, mille kallal parajasti töötavad

ning seeläbi ka omavahel tuttavaks saada. 2019. aastal võrgustikuga liitunud As-Sulaymānīyah Iraagis koostab kriisikogemust peegeldavat ühisantoloogiat, kus Tartu on esindatud Mika Keräneni luuletusega „Üksi kõksimise päev“ (ingl The Day of the Lonely Keepy-Uppy, tõlkinud Kersti Unt). Samuti värske võrgustiku liige, Nanjingi linn Hiinas kogub aga fotosid kirjanduslinnadest, et teha neist nii füüsilised kui ka virtuaalsed postkaardid. Edinburgh viib aga läbi virtuaalseid kirjanduslikke kolmapäevi, millest igaüks keskendub ühele partnerlinnale – maikuu avaldati selle projekti raames video kogumiku „Hullunud Tartu 3“ esitlusest Tartu Kirjanduse Majas. Teadmata ajaks on edasi lükatud juulis toimuma pidanud loovlinnade suurkohtumine Santosese.

Nii nagu kohalike sündmuste puhul, on ka Tartu seniste rahvusvaheliste projektide elluviimises tulnud teha ümberkorraldusi. See puudutab näiteks kirjanduslinn Tartu rahvusvahelist residentuuriprogrammi ning Tartu ja Norwichi kirjanikevahetuse programmi.

Ehkki tulevikuplaane ei saa praegu kujundada sajaprotsendilise kindlusega, leidub siiski niisuguseid ettevõtmisi, mille vorm ja toimumine viirusest ei sõltu: möödunud aastal toimus Melbourne'i eestvedamisel esmakordselt rahvusvaheline slämmivideote konkurss Slam-O-Vision, mis tekitas nii osalejates kui ka vaatajates üksjagu elevust ning tänava on Tartu võtnud korraldamise enda peale. Olulist täiendust on saanud ka kirjanduslinna Tartu Youtube'i kanal, kus muu hulgas on avaldatud mitme aastate jooksul tehtud kirjandusliku Tartu videod, milles erinevais paigus kõnelevad või loevad loomingut kirjanikud, tõlkijad ja kultuuriloolased. Videoprojekt jätkub tänava suvel. Kui olukord ei halvene, tuleb sügishooaeg Tartu kirjanduselus äärmiselt tihe. Lisaks edasilükatud väiksematele sündmustele toimuvad sügisel kirjandusfestival Prima Vista (septembris ja novembris), Tartu laste- ja noortekirjanduse festival ja interdistsiplinaarne festival „Hullunud Tartu“, mida võimalike uute piirangute puhul loodetakse korraldada mõnel huvitaval ja loomingulisel viisil.

Eesti Kunstiakadeemia esitas taotluse UNESCO õppetooli loomiseks

Tänavu kevadel esitas Eesti Kunstiakadeemia taotluse luua muinsuskaitse osakonna juures UNESCO pärandiuuringute õppetool, et toetada nii õpet kui ka Eesti muinsuskaitset tervikuna väliskspertide kutsumisega ning edendada meie tudengite võimalusi tegutseda rahvusvahelisel areenil. Eesti Kunstiakadeemias on juba veerandsada aastat õpetatud muinsuskaitset ja konserveerimist, akadeemiast on kujunenud ka oluline Eesti kompetentsuskeskus UNESCO maailmapärandi küsimustes. Akadeemia rektor prof. Mart Kalm juhtis aastatel 2009–2013 UNESCO maailmapärandi komitees Eesti delegatsiooni, kuhu kuulusid mitmed praegused EKA õppejõud.

UNESCO õppetoolide võrgustikuga liitumise taotlused läbivad UNESCOs põhjaliku hindamise. Taotlejal tuleb tõestada nii akadeemilist usaldusväarsust kui ka kõrgkooli positsiooni ühiskonnas valdkonna edendajana ja osapoolte kaasajana. Õppetooli taotlemise nurgakivi on käimasolev uurimusprojekt ["Tallinna Vanalinna jätkusuutlik haldamine ja eksponeerimine"](#) koostöös ASiga Tallinna Sadam. Uurimistöö eesmärk on analüüsida üha kasvava turismi mõju kultuuripärandile ning otsida lahendusi kuidas väärikalt, väärikust ja väärtusi hoides tutvustada ja edendada Tallinna vanalinna kui UNESCO maailmapärandit. Projekti peamine eesmärk on leida lahendusi turistide logistika parandamiseks, uute toodete ja teenuste arendamiseks, sadama ja vanalinna vahelise linnaruumi paremaks ühendamiseks ning Tallinna tutvustamiseks turismisihtkohana. Mitut EKA eriala kaasanud uuringu esimene etapp keskendus sadama ja linnasüdame planeeringulistele seostele, sh inimeste ja sõidukite liikumine ja kehtivate planeeringute analüüs. Esimene vahearuanne on erinevatelt osapooltelt saanud väga head tagasisidet.

UNESCO õppetoolide võrgustikku kuulub üle 800 õppetooli 110 riigist, teiste seas TÜ kultuuriteaduste instituudi koosseisus tegutsev vaimse kultuuripärandi rakendusüuringute UNESCO õppetool.

Maailmahariduse kursus haridustöötajatele

12. juunil pani MTÜ Mondo hariva punkti maailmahariduse kursusele, mis eriolukorra tõttu kolis veebi ja kestis aprilli lõpuni. Koolitusel osalejad ja korraldajad külastasid üheskoos Silvia Pärmani näitust "Riigid, mida pole olemas", nautisid Süüria toite Chef Nermiini restoranist ning arutasid tulevikuplaane ja -projekte. Kursuse jooksul käsitleti järgmisi teemasid: õppeprotsessi- ja enesejuhtimine; rahvusvahelised suhted ja demokraatia; globaliseerumine, arengukoostöö, inimõigused ja ebavõrdsus; kliimamuutused ja ränne; säästev tootmine ja tarbimine; inimeste ja kultuuride mitmekesisus. Maailmahariduse kursus tuleb uuesti järgmisel õppeaastal. Oodatud on haridustöötajad UNESCO ühendkoolidest ja teistest õppeasutustest. Seni on maailmahariduse huvilistel võimalus täiendada ennast rändega seotud teemadel MTÜ Mondo kursusel, mis algab suvekooliga 16.–19. augustil. Lisainfo ja registreerumine: <https://maailmakool.ee/maailmahariduse-suvekool-2020/>

Maailmahariduse kursusel osalejad näitusega tutvumas

Rahvusvaheline ÜRO matke keskkoolinoortele

Eriolukorra tõttu ära jäänud rahvusvaheline ÜRO matke keskkoolinoortele toimub Baltimaade osalejatega 10.–13. septembril Orissaares. Noored õpivad ÜRO töökorraldust, mõtisklevad selliste globaalsete väljakutsete üle nagu säästlik tarbimine, naiste roll julgeolekus,

UNESCO
Eesti
Rahvuslik
Komisjon

Ühinenud Rahvaste
Hariduse, Teaduse ja
Kultuuri Organisatsioon

ajaloolised konfliktid ja meedia roll rahvusvaheliste teemade kajastamisel. Lisaks tõsistele aruteludele toimuvad ka sotsiaalsed- ja kultuuriüritused.

Lisainfo: <https://maailmakool.ee/uro-matke/>

UNESCO ühendkoolide võrgustik ootab uusi liikmeid!

Liituma on oodatud kõik haridusasutused, mis hoiavad au sees ÜRO ja UNESCO väärtusi ning soovivad panustada sellesse, et kasvatada avatud, keskkonnast ja inimestest hoolivaid ja ühiskondlikult aktiivseid inimesi. Võrgustiku liikmete ja tegevustega saab tutvuda UNESCO ühendkoolide aastakonverentsil 25.–26. septembril Pärnumaal. Oma huvist tulla konverentsile saab anda teada [SIIN](#).

Maailmahariduse platvormi loomine Eestis

Euroopa maailmahariduse võrgustiku (GENE) raporti „Maailmaharidus Eestis“ üks peamisi soovitusi oli üleriigilise laiapõhjalise platvormi loomine valdkonna arendamiseks. Välisministeeriumi juhtimisel on platvormi loomisega alustatud. Plaanis on läbi viia ka valdkonna kaardistamine.

Läänemere projekti tegevused

Projekti rahvusvaheliste koordinaatorite kohtumine toimus 2.–3.aprillil veebi vahendusel, et arutada võimalusi suvisteks ja sügisesteks tegevusteks koroonaviiruse valguses. Eesti osalejatele pakutud võimaluste seas suvisteks tegevusteks on näiteks linnu-, jõe- ja rannikuvaatlused, samuti õhu ja vee kvaliteedi uuringud. Eriti oodatakse kooliõpilasi ja õpetajaid koos peredega osalema 27.augustil toimival Läänemere päeva purjeretkel, mil võetakse osa ka samal päeval toimuvast rahvusvahelisest BioBlitzist. Purjeretkega soovitakse Eesti osalejatele anda praktilisi teadmisi ja oskusi purjetamisest ning Läänemere keskkonnaseisundi uurimisest. 26. Eestis õpilast ja õpetajat sõidavad purjekatega Soome sõpruskoolidele külla, et 27.augustil ühiselt Läänemerd uurida.

BioBlitz around the Baltic Sea

27th of August 2020

YOU ARE INVITED!

We invite all students, teachers, principals, coordinators and friends of the Baltic Sea to join the Baltic Sea Project's BioBlitz on 27th of August. The Baltic Sea Project within the UNESCO ASPnet is launching this citizen science event to celebrate the Baltic Sea Day initiative by John Nurminen Foundation.

STEP 1: REGISTER!

If you are interested in celebrating the Baltic Sea Day on 27th of August internationally together, then register:

shorturl.at/hvGNQ

Registration is needed so we can send you instructions on how to participate and contact you after winning any prizes.

STEP 2: WATCH A TUTORIAL VIDEO

We'll send you a tutorial video at the beginning of August to explain all the steps! You can start by downloading the iNaturalist app from Google Play or App Store to your mobile device. This is the app that will help you to recognize species that you don't know yet and collect citizen science data.

STEP 3: BALTIC SEA BIOBLITZ ON 27.08

Go outside on the 27th of August and bring your friends. Investigate the nature and look for life. Enter as many different species as possible during one day - this is called a BioBlitz. Make sure you follow the steps explained in the tutorial, and win prizes.

BALTIC SEA DAY

More info about the Baltic Sea Project within the UNESCO ASPnet: <http://www.b-s-p.org/home/>
More info about the Baltic Sea Day: <https://ameripalva.fi/en/>

UNESCO
Eesti
Rahvuslik
Komisjon

Ühinenud Rahvaste
Hariduse, Teaduse ja
Kultuuri Organisatsioon

KALENDER

29.06.–10.07.2020

UNESCO täitevkoogu 209. istung

15.07.2020

2005. a konventsiooni aruande tähtaeg

16.–19.08.2020

MTÜ Mondo rändeteemaline suvekool

2.–4.09.2020

Vaimse pärandi ekspertkohtumine Pariisis

8.–10.09.2020

Vaimse pärandi konventsiooni osalisriikide
üldkoogu Pariisis

10.–13.09.2020

Rahvusvaheline ÜRO matke Orissaares

21.–22.09.2020

1970.a konventsiooni komitee istung Pariisis

25.–26.09.2020

UNESCO ühendkoolide aastakonverents
Pärnumaal

27.–28.10.2020

Dokumendipärandi foorum Pariisis

30.11.–5.12.2020

Vaimse pärandi komitee istung Kingstonis